

HUSUSİ HUKUK

I — YARGITAY KARARLARI

AKDİN TEKEMMÜLÜ — YERİNE GETİRİLMEMESİNDEN DOLAYI TAZMİNAT TALEBİ VE TEMERRÜT

Özü : Pey akçesi olarak verilen 1000 lirayı satıcı (davalı) alarak borcuna mahsup edilmek üzere aynı meclisde hazır bulunan üçüncü şahıs İbrahim Atalaya tevdi etmiş bu hal satış akdinin tekemmül eylediğinin açık bir delilini teşkil eylemiş olduğu halde ademi ifadan mütevellit tazminat davasına bakılmak ve vecibelerin ifasında mütemerrüt tarafın tahkikiyle davacının tazminat istemekte haklı olup olmadığının tesbiti gerekir.

B. K. 101.

Dava : Davacı vekili; davalı İbrahim Erdoğan müvekkiline kilosunu 264 kuruştan 212 baş koyun satın teslimini taahhüt etmiş, koyun bedelinden 15.000 lirasının peşin mütetbakisinin dört gün vâdeli senede repton ödenmesi kararlaştırılmış ve bu akit zımında 1000 lira pey akçası verilmiş ve müvekkilinin 15.000 lira parayı vermeğe âmâde bulunmuş olduğu halde davalı satıştan imtina etmiş, ihtarnameye rağmen davalı temerrüdünde devam eylemiş olduğundan bahsiyle mahrum kalınan 5.000 lira kârla 1.000 lira kaporanın muhakeme masrafiyle birlikte tahsiline karar verilmesini talebetmiştir.

Hükmü : Tarafların iddia ve müdafaaları ve toplanan delillere nazaran davacı tarafından verilen bin lira kaporanın davalının İbrahim Atalaya olan borcuna mahsubedildiği bu suretle davalı zimmetine geçmiş olduğu anlaşılmağa 1.000 liranın 31/3/1956 tarihinden itibaren kanunî faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ve taraflar arasında vuku iddia edilen akitin tekemmül etmediğinin anlaşılmasına mebni mahrum kalındığı iddia olunan kâr karşılığı tazminat iddiasının reddine dair olan hüküm temyiz mahkemesi ticaret dairesince; pazarlık sonuna, pey akçesi olarak cebine konulan 1.000 lira parayı satıcı İbrahim Erdoğan borcuna mahsubedilmek üzere aynı mecliste hazır bulunan üçüncü şahıs İbrahim Atalay'a tevdi etmiş, bu tasarrufu pey akçesini kabul ettiğinin ve bînetice satış akdinin tekemmül eylediğinin açık bir delilini teşkil eylemiş mahkeme hâmindâ da hadisenin cereyan tarzı bu şekilde tasvir olunarak kaporanın iadesine hüküm verilmiş olduğuna göre akit hükümlerinin ademi ifasından mütevellit tazminat hakkındaki davaya bakılarak varılacak sonuç dahilinde bir karar verilmek gerekirken akitin tekemmül etmediğinin-

den bahsiyle davanın reddedilmesine isabet bulunmamış olduğu beyaniyle bozulmasına karar verilip mahalline iade kılınmakla; yeniden cereyan eden muhakeme neticesinde; bazı sebep ve mütalâalarla evvelki hükümde ısrara karar verilmiştir.

H. G. K. Kararı :

Davalı olan satıcı pazarlık sonunda davacıdan alınıp kendisine tevdi olunan bin lira pey akçesini 600 lira daha ilâve ederek orada hazır bulunan üçüncü şahıs İbrahime borcuna mahsuben vermiş ve bu suretle de akdin tekemmül ettiği anlaşılmıştır. Bu itibarla tekemmül eden akdin tahmil ettiği vecibelerin ifasında hangi tarafın mütemerrit bulunduğu mahkemece tahkik olunmak ve davacının tazminat istemekte haklı olup olmadığı da tesbit edilmek lâzımdır. Bu hususa işaret eden ve varit olan özel daire bozma ilâmına uyulmak lâzım gelirken aksine yazılı düşünce ile evvelki hükümde ısrar edilmesi yolsuz bulunduğundan son hükmün dahi bozulmasına ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 11/6/1958 T. 30, 28).

ZİLYETLİKLE İKTİSAP

Özü : Mütegayyip şahıs veya hazine namına tapuda kayıtlı olmıyan ve usulü dairesinde hazinece el konulmamış bulunan gayrimenkullerin mücerret mütegayyip şahıstan metruk olması zilyetlikte iktisabe engel olamaz.

Ahmet Özkardeşler ve arkadaşları ile maliye hazinesi aralarında tahdüs eden tapu iptali ve tescil davasından dolayı verilen kararın onanmasını mutazammın daireden sadir olan 12/9/1957 gün ve 1957/6912-9070 sayılı ilâmın tashihi karar yolu ile incelenmesi Ahmet Özkardeşler vekilleri Avukat Ali Şerefli tarafından müddetinde verilen dilekçe ile istenilmekle gereği görüldü :

Davacı, 6/9/1932 gün 41 numaralı tapu ile malik olduğu evin kados-traca 77 ada 10 parsel numarası ile namına tesbit edildiğinden aynı ada 12 parsel numaralı bahçeye eski maliki ile birlikte iktisap zaman aşımı süresince zilyet bulduklarından bahsi ile namına tescili istediğine kados-traca 12 parsel numaralı 495,85 metre kare bahçenin malik hanesi açık bırakılmak sureti ile tesbit edildiğine 13/9/1955 ve 8/4/1957 tarihlerinde yapılan keşiflerde bilir kişiler nizah 12 parselin davacıya ait 41 numaralı tapunun dışında kaldığını ve had teşkil ettiğini söylemekle beraber bu yerin 10 parsel ile birlikte mütegayyip şahısdan metruk olduğunu ve her iki parsel birlikte olmak üzere göçmene verildiğini ve göçmen tarafın-

dan 15 parsel tapu ile satılırken 12 parselin birlikte müşteri davacıya teslim edildiğini haber verdiklerine kadostraca tesbiti 21/12/1954 tarihinde yapılmış olmasına, davacı tarafından tescil davası açılncay akadar bu husus da bir niza tahaddüs etmediğine, zilliyetlik durumunu her iki keşifde dinlenen bilir kişiler teyit eylediklerine, mütegayyip şahıs veya hazine namına tapuda kayıtlı olmayan ve usulü dairesinde hazinece el konulmamış bulunan gayrimenkullerin mücerret mütegayyip şahısdan metruk olması zilyetlikle iktisabına engel olamayacağına göre nizalı gayrimenkulun mütegayyip şahıs veya hazine namına tapuda kayıtlı olup olmadığı ve usulen el konup konmadığı araştırılmak. sonunu dairesinde bir karar verilmek gerekirken bu cihetten zuhul edilerek eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz hükmün bozulmasını mücip bulunmuş iken dairece onandığı görüldüğünden tashihi karar talebini nkabulü ile daire onanama ilâmının kaldırılmasına ve hükmün yukarıda yazılı sebeplerden dolayı bozulmasına karar verildi.

(Y. 7. H. D. 28/4/1958 E. 3268 K. 4948).

KAMULAŞTIRMA — BİLİRKİŞİ SEÇİMİ

Özü : Köy ihtiyar meclisince hazırlanacak listeden yalnız köy hükmî şahsiyeti namına yapılacak kamulaştırmalarda bilirkışı seçileceği ve Devlet daireleri tarafından yapılacak kamulaştırmalarda umumî meclis listesinden seçilmesi lâzım geleceği yolundki mütalâa isabetsiz ve kanuna aykırıdır. Ancak katî zaruret bulunduğu takdirde hariçten bilirkışı seçilmesi caizdir.

İstimlâk K. 6830/15.

6830 sayılı istimlâk kanununun 15 inci maddesine göre ehli-vukuf intihabında taraflar ittifak edemedikleri takdirde belediye hududları içindeki gayri menkuller hakkında umumî meclis tarafından hazırlanan listeden, köy dahilindeki gayrimenkuller hakkında da köy ihtiyar meclisi tarafından hazırlanacak listeden mahkemece seçilmeleri icabeder; umumî meclis listesi bütün vilâyete şâmil olduğundan bu listenin; umumî meclisin her seneki toplantısında iptidaen hazırlanması gerekmiş ve köyler hakkında da lüzum ve ihtiyaç hasıl olduğunda mahkemece köy ihtiyar meclisinden celbedilmesi usulü konulmuştur. Köy ihtiyar meclisinde hazırlanacak listeden yalnız köy hükmî şahsiyeti namına yapılacak istimlâklerde ehli-vukuf seçileceği ve Devlet daireleri tarafından yapılacak istimlâklerde umumî meclis listesinden seçilmesi lâzım geldiği hakkında hükümde ileri sürülen mütalâa isabetsiz ve kanunun açık hükümlerine mugayirdir. Ancak geçen 15 inci maddede yazılı olduğu üzere kat'î zaruret bulunduğu takdirde hariçten ehli-vukuf intihabı caizdir. Mahkemece, bozmadan evvel böy-

le bir zaruret hali tetkik ve mucip sebepleri izah edilmeksizi nhariçten eh-livukuf intihabı doğru değilse de bozmadan sonra resmî makamlardan alı-nıp dosya içine konulmuş olan vesikalara göre çiftlik köyü hududu dahi-linde bir çok arazinin hava alanı inşası için istimlâk edildiği anlaşılmış ol-ması itibariyle aynı köy halkından seçilecek ehlivukufklar tarafsız sayıla-mıyacıklarından umumî meclis listesinden seçilmiş olmaları neticesi itiba-riyle doğru ve ısrar kararı bu bakımdan varit görüldüğünden bu kısma ait itirazın reddiyle esasın tetkiki için evrakın beşinci hukuk dairesine tevdi-ne ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 11/6/1958. 5/23, 24).

TAPU KAYDININ HUKUKİ KIYMETİNİ KAYIP ETMESİ

Özü : Davacının ve mürisinin gayrimenkulün zilyeti bulunduğu anla-şılmamış ve nızalı bu yerin boş bırakıldığı tebeyyün etmiş olduğuna göre davacının bu yerde terciha şayan bir hakkın sahibi sayılmasına imkân yoktur.

1515 sayılı kanun.

Mülâzım Aktaş vekili avukat Abdurrahman Dağüstü tarafından İlyas Yıldız aleyhine açılan men'i müdahale davasının yapılan muhakemesi so-nunda : tarafların iddia ve müdafaalarına; mahallinde yapılan keşif; eh-livukuf beyanı; şahitler'n sureti şahadeti ve mübrez teşrinisani 302 tarih 238 sayılı tasdiksiz yoklama kaydı mündericatına göre tapu kaydının hu-kukî kıymetini kaybetmiş olduğu nızalı yeri davalının babasının 14-20 se-ne evvel sürmeğe teşebbüs etmesi üzerine taraflar arasında niza çıkarak o zamandanberi sürülmediği, davacının ve murislerin'n burada hiç bir su-retle zilyet bulunmadıkları anlaşılmış olduğundan ve davacının bu yer üzerinde hukukî himayeye mazhar olacak bir hak ve alâkası görülmediğın-den açılan davanın reddine dair Kırıkkale sul hâkimliğ'nden verilen 5/4/1956 gün ve 151 sayılı ilâmın temyizden tetkiki davacı vekili avukat Abdurrahman Dağüstü tarafından istenilmesine mebni temyiz mahkemesi altıncı hukuk dairesince; ehlivukufkların ve iki taraf şahitlerinin beyanla-rından nızalı tarlanın 18-20 sene kadar evvel davalının babası İbrahim ta-rafından bir iki sene sürüldüğü, fakat davacının babası Halilin İbrahimin bu müdahalesini men'ettiği ve o tarihtenberi de sürülmiyerek boş kaldığı ve isbat ves'kası mahiyetinde olup davacının murisi namına mukayyet tas-diksiz yoklama kaydının da nızalı gayr'menkule uygun bulunduğu anlaşılmış olmasına göre, tasarruf ve mükaddem zilyetliğin davacıda bulunduğu nazara alınarak aynı suretle tesarruf ve zilyetlik iddiasına kıyam eden davalının, nızalı tarlaya vaki muarazasının men'ine karar verilmek icabe-derken yazılı sebeplerle davanın reddi cihetine gidilmesi yolsuz olduğu

beyaniyle bozulmuş olmakla; yeniden yapılan muhakeme neticesinde : Evvelce verilen hükü musul ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan ve sair den bahsiyle ısrara karar verilmiştir.

H. G. K. Kararı :

Şahitlerin beyanlarından davacı tarafın ve murisinin gayrimenkulün zilyedi bulunduğu anlaşılmamıştır. 15 sene evvel davacının murisinin davasının babası aleyhine açtığı men'i müdahale davasının da neticelendirilmeyip müracaata bırakıldığı ve onda n sonra da münazaah yerin boş bırakıldığı tebeyyün etmiştir. Bu durumda davacının gayrimenkul üzerinde tercihe şayan bir hakkın sahibi addedilmesine imkân yoktur. Varit olmayan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan ısrar kararının onanmasına ittifakla karar verildi.

(Y. H. G. K. 18/6/1958 6/55, 51).

KİRA ALACAĞI

Özü : Kira bedelinden mütevellit alacak davalarında kira kanununun hâkim tarafından resen nazara alınması icap eder. Talep edilen kira bedelinin kanunî had dahilinde olup olmadığının incelenmesi lâzımdır. Kira kanunu âmme intizamı mülâhazasıyla kabul olunmuştur.

Mahkemece her ne kadar aynı gayrimenkulün başkalarına da 400 liraya kiraya verilmesi ve mal müdürlüğünün yazısı gibi delil ve karinelerle haricî ikrarın teyit edildiği neticesine varılmış ise de; davanın mevzuun kira akdinden mütevellit alacak iddiası teşkil eylemekte ve bu sebeple de âmme intizamı mülâhazası ile kabul olunan gayrimenkul kiralari hakkındaki kanun hükümlerinin hâkim tarafından resen nazara alınması icap etmektedir. Bu itibarla davacının talep ettiği kira bedelinin kanunî had dahilinde olup olmadığı incelenmek ve hasil olacak sonuç uyarınca bir karar verilmek ve bu bakımdan varit olan özel daire bozma ilâmına uyulmak lâzım gelirken aksine yazılı düşünce ile evvelki hükümde ısrar edilmesi yolsuz olduğundan son hükmün dahi bozulmasına ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 21/5/1958 E. 3/22, 22).

KİRA AKTİNİN YENİLENMESİ — VAZİFE — MUHKEM KAZİYE

Özü : 1 — Davacı ihtiyaç sebebiyle kendisi aleyhine tahliye kararı almış olan davalının bu karardan sonra kendisinden kira tahsil ettiğini ve bu sebeple aralarında yeni bir akit husule geldiğini beyan ederek kiracılık sıfatının tanınmasını istemiş olmasına göre bilahare icraen tahliye vaki olması aktin yenilenmiş olduğuna dair davanın dinlenmesine mani değildir.

2 — Senelik kira bedeli 1000 liradan aşağı olduğu takdirde davaya sulh mahkemesinde bakılmak ve aksi halde vazifesizlik kararı verilmek gerekir.

3 — Takip hukukuyla ilgili neticeler bir muhkem kazıye olarak kabul edilemez.

B. K. 263 H. U. M. K. 8, 237.

Dava : Davacı; davalı tarafından ihtiyaca müsteniden aleyhine açılan tahliye davasının yapılan duruşması sonunda : Dükkândan tahliyesine karar verilmiş ve bu ilâmın infazı zımmında icraya konularak mecur dükkâna gelindiği zaman kendisine iki günlük mehil verilmiş ise de; aralarında hasıl olan anlaşma gereğince mezkûr dükkânda kiracı olarak oturmağa devam etmiş ve bu arada dükkânın 956 yılı kirasından üç aylık elli liradan ve 9 aylık 150 liradan olmak üzere cem'an 1500 lira ödemiş ve mal sahibi olan davalı da bu kiralari itirazsız kabul etmiş ve şu suretle kiracılık durumları müddetsiz olarak devam etmekte bulunmuş iken davalı tekrar icraya müracaatla tahliyeye teşebbüs etmiş ve halbuki evvelki ilâmın infaz kabiliyeti kalmamış olduğundan davalının vaki mülahazasının men'i ve kiracılık sıfatının tanınmasına karar verilmesini talebetmiştir.

Hüküm : Davacının halen icra marifetiyle dükkândan tahliye edilmiş bulunmasına göre davanın mevzuu kalmamış olduğundan yerinde görülmiyen davanın reddine ve davalının haksız fiili varsa davacının tazminat davası açmakta muhtariyetine mütedair sadır olan hüküm temyiz mahkemesi üçüncü hukuk dairesince; davacı ihtiyaç sebebiyle kendisi aleyhine tahliye kararı almış olan davalının bu kararda nsonra kendisinden kira tahsil ettiğini ve bu sebeple aralarında yeni bir akit husule geldiğini beyan ederek kiracılık sıfatının tanınmasını istemiş olmasına göre bilâhara icraen tahliye vaki olması davanın tetkik ve istimama mani değildir. Çünkü davacının kiracılık sıfatını tesbit ettirmekte menfaati bulunduğu aşikârdır. Binaenaleyh senelik kiranın miktarı tahkik edilerek bin liradan aşağı olduğu takdirde davanın usulen istima ve tetkiki ve aksi halde vazifesizlik kararı verilmesi iktiza ederken bu cihetlerden zuhul edilerek yazılı şekilde karar verilmesi yolsuz olduğundan bahsiyle bozularak mahalline iade kılınmakla; yeniden cereyan eden muhakeme neticesinde : Bazı sebep ve mütalâalarla evvelki hükümde ısrara karar verilmiştir.

H. G. K. Kararı :

Mecurun icraen tahliye edilmiş olması; müstecirin melhuz menfaati dolayısıyla kiracılık sıfatının tanınması mevzuunda ikame eylediği davanın istimama mani teşkil etmez. Takip hukuku ile ilgili neticeler de bir

muhkem kazıyye olarak kabul edilemez. Bu itibarla davacının akdin te-
ceddüt ettiğine dair iddiasının tahkiki lüzumuna işaret eden ve varit olan
özel daire bozma ilâmına uyulmak lâzımgelirken aksine yazılı düşüncelerle
evvelki hükümde ısrar edilmesi yolsuz bulunduğundan son hükmün dahi
hukuk usulü muhakemeleri kanununun 429 uncu maddesine tevfikân bo-
zulmasına ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 16/4/1958 gün ve 3/19, 18).

İSTİMLAK — MÜLKİYETİN DEVRİ

Özü : İstimlâk bedelinin % 20 fazlasiyle bankaya yatırılmamış oldu-
ğuna göre gayrimenkulün istimlâk yoluyla belediyeye intikal etmiş olduğu
kabul edilemez.

6830 sayılı kanun M. 16.

Dava : İstimlâk kararının dosyada mevcut bulunan aslında idare âmi-
rinin bu kararı tasdik eylediğine dair bir işaret yoktur. Temyiz lâyihasına
eklenmiş bulunan istimlâk kararı örneğinde; kaymakamın tasdikina mü-
tedair şerh mevcut ise de; bu örneğin hangi merci tarafından tanzim ve
tasdik edildiği belli değildir. Pul üzerindeki imzanın kime ait olduğu anla-
şılammakta ve resmî mühürü de ihtiva eylememektedir. Kaldı ki; istimlâk
kararı tasdik edilmiş olsa dahi; istimlâk bedelinin % 20 fazlasiyle banka-
ya yatırılmamış olduğu da dosya mündericatından anlaşılmaktadır. Bu du-
rumda davacının silki milkinde bulunan gayrimenkulün mülkiyetinin istim-
lâk yolu ile belediyeye intikal eylemiş olduğu kabul edilemez. Varit olmi-
yan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan ısrar ka-
rarının onanmasına ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 17/9/1958 1/26, 64).

ALACAK DAVASI — BEYYİNE KÜLFETİ

Özü : Çek mahiyeti itibariyle borç ıkrarını havi bir belge değil havale
misilli bir ödeme vasıtasıdır. Bu itibarla davacının bu çeki ödünç verme
gayesiyle tanzim edip davalıya verdiğini isbat etmesi icap eder.

H. U. M. K.

Davacı Kostantin, davalı Dimitriye 550 lira ödünç verdiğini beyanla
bunun, davalı Dimitride Kostantin aleyhine açtığı dava ile kostantin
kendisine 1.100 lira mukabilinde inşaat plânı yaptırdığını bunun 550 lirası-
nı peşinen ödediğini alacağı olan bakiyye 550 liranın tahsiline karar veril-
mesini istemiştir. Mahkemece Dimitrinin iddiasını isbat edemediği netice-
sine varılarak onun davasının reddine ve Dimitrinin Kostantinden aldığı

çekle Doğubanktan tahsil eylediği anlaşılan 550 liranın Dimitriden tahsiline karar verilmiştir. Dimitrinin davasını isbat edememesi Kostantinin ondan alacaklı olduğunu göstermez. Çek ise mahiyeti itibariyle borç ikrarını havi bir belge değil havale misilli bir ödeme vasıtasıdır. Bu itibarla Kostantinin bu çeki ödünç verme gayesiyle tanzim edip davalıya verdiğini isbat etmesi cabeder. Kostantinin ödünç verdiği yolundaki iddiası etrafında gerekli inceleme yapılmaksızın ve iddiası kendisine isbat ettirilmeksizin mücerret Dimitrinin davasını isbat edememesi neticesine dayanılarak müddeabihin Dimitriden tahsil cihetine gidilemez. Bu itibarla varit olan özel daire bozma ilâmına uyularak iddiası Kostantine isbat ettirilmek ve hasıl olacak sonuç uyarınca bir karar verilmek lâzımgelirken aksine yazılı düşünce ile evvelki hükümde ısrar edilmesi yolsuz bulunduğundan son hükmün dahi bozulmasına ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 9/7/1958, 3/30, 28).

YABANCILARIN EVLAT EDİNMESİ — MİLLÎ KANUN

Özü : 1 — Evlat edinen yabancı olduğu takdirde edinme şartlarının ayrıca kendi milli kanununa göre tayin edilmesi icap eder.

2 — Çocuğun nüfustaki kaydı gereği gibi tesbit ve nesep durumu da belirtilmelidir.

3 — Çocuk mümeyyiz değilse kanuni mümessili sıfatiyle ana babasının veya hâkimin rızası şarttır.

4 — Evlat edinmek isteyen şahsın çocuk ile ilgisinin ve süresinin araştırılması lâzımdır.

5 — Çocuğu vermek isteyen ananın bunda bir menfaati olup olmadığına incelenmesi gerekir.

T. M. K. 256, 148, 254, 264, 298, 376.

Birleşik Amerika Devletleri Tebaasından Alna Elanora Roady'in vekili Avukat Münir Umar tarafından Penpe Gogo ve boşanmış kocası Mustafa Karadeniz aleyhine davalıların müşterek çocukları küçük Engin'in evlat edinilmesine izin talebiyle açılan davanın yapılan muhakemesi sonunda : Davacının 9 Eylül 1909 doğumlu olduğu, Otis Roady ile evli olup nesebi sahih füruun bulunmadığı anlaşılmiş, davacının kocası ile birlikte 2/9/1955 doğumlu küçük Engin'in annesi Penpe ve babası Mustafa'nın davacıya evlâtlık olarak vermeyi muvafakat ettikleri bildirmiş, davacı da küçük Engin'in din ve milli terbiyelerini unutturmayacağını temin ve taahhüt eylemiş olmasına göre metrük çocuklardan olup öz ana ve babası tarafından benimsenmiyen küçük Engin'in davacı tarafından evlât edinil-

mesine usulen noter sözleşmesi yapıldıktan sonra keyfiyetin küçük Engin'in nüfus kaydına işlenmesine dair verilen yukarıda tarih ve numarası yazılı kesinleşen hükmün Adliye Vekâleti Hukuk İşleri Umum Müdürlüğü'nün 24/4/1958 tarih ve 6112 sayılı yazısı ile muhavvel C. Başmüddeiumumiliğinin küçük Engin Gogo'yu evlât edinen Alna Elenora'nın Birleşik Amerika'nın Illinois eyaletinin Decatur kazasında olduğu dosyadaki evlenme kaydı ile tahakkuk etmesine göre evlât edinilen küçük Engin'in yapılan bu muamele ile hukukunun haleldar olup olmadığına anlaşılması için evlât edinen Amerikalı Bayan Alna'nın mensup olduğu eyalet Medeni Kanununun evlât edinme ve mirasa ait hükümlerinin tetkiki ve neticeye göre bir hüküm verilmesi icap ederken bu tetkikat yapılmadan yazılı şekilde karar verilmesinin yolsuzluğundan bahsiyle Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427 nci maddesi gereğince kanun yararına bozulması talebini havi tebliğnamesiyle dosya daireye tevdi kılınmakla bittetik icabı müzakere olundu.

Evlât edinilen kimsenin asıl ailesindeki mirascılığına hâlel gelmeyeceği Medeni Kanununun 257 nci maddesinde tasrih edilmiş bulunmaktadır. Aynı kanunun 256 nci maddesinde evlât edinen kimsenin hakiki bir ana ve baba gibi hareket etmek arzusu bulunup bulunmadığının tesbiti bakımından hâkime tetkikat yapmasını âmirdir. Evlât edinilen kimsenin irs yolu ile servet iltisap etmesi ihtimali ise bir müsaadenin verilmesine müessir olmayacağından evlât edinen kimsenin Milli Kanunun irs hükümlerinin tetkik edilmesi icap eylediğine dair tebliğnamedeki bozma talebi yerinde bulunmadığından reddi muvafık görülmüştür. Usulün muaddel 427 nci maddesi gereğince temyiz tetkikatının tebliğnamedeki sebebiyle mukayyet olmaması lâzım geldiği kabul edilmiştir.

1 — Evlât edinen ecnebidir. Bu şahıs bakımından evlât edinme şartlarının ayrıca kendi millî kanununa göre tayin edilmesi iktiza eyler. Bu hususun tahkikinden sonra ancak Medeni Kanunun 256 nci maddesinde bahis mevzuu olan (Kanuni şartlar) ın mevcudiyeti mahkemece tesbit edilerek müsaade verilmiş denilebilir. Bu cihetin ihmal edilmiş olması,

2 — 12/12/1957 tarihinde mahkemede tesbit olunan ifadesinde annesi çocuğun nikâh harici dünyaya geldiğini bildirmiş ve bu kadının eski kocası çocuğun kendisinden olmadığı, bu bakımdan evlât edinilmesi ile alâkası bulunmadığını mahkemede sarahaten beyan eylemiştir. Doğum ilmühaberine nazaran 2/9/1955 tarihinde doğmuş bulunan çocuğun nüfustaki kaydı lâıyık ile mahkemece tesbit ve neshep vaziyeti de böylece tayin olunmamıştır. Annenin kocasından 19/6/1956 tarihinde boşandığı anlaşılmıştır. Medeni Kanunun 254 üncü maddesi mucibince evlât edinilen mümeyyiz değilse kanuni mümessili sıfatıyla ana ve babasının veya hâkimin vesayet makamının rızası şarttır. Muktazi tetkikat yapılarak çocuğun nesep vaziyeti

yetine göre Medeni Kanununun 148, 264 ve 298 inci maddeleri hükümleri gözönünde tutularak evvelâ mümeyyiz olmıyan küçüğün kanuni mümessilinin tayin olunması, böylece evlât edinilen yerine irade izhar edilecek kimsenin muvafakı mahkemece tesbit olunduktan sonra 254 ve 256 ncı maddeleri uygun olarak tetkikat yapılarak müsaade verilmiş telâkki olunabileceğinin teemmül edilmemiş bulunması,

3 — Medeni kanununun 256 ncı maddesi mucibince evlât edinmek için muktazi müsaadenin verilebilmesi ayrıca evlât edinmek isteyen kimsenin çocuğu görüp gözettiğinin tesbiti veya çocuğun evlâtlığa alınması için diğger muhik bir sebebinin mevcudiyetine mahkemece kanaat getirilmiş olması da lâzımdır. Evlât edinmek isteyen şahsın çocuk ile ilgisi bunun şekli ve devam müddetinin mahkemece tahkik edilerek karar da izah olunması icap eder. Bu hususun da ihmal edilmiş olması,

4 — Nesebinin sahih olmadığını mahkemede beyan eden anne çocuğunu bir müesseseye bırakmıştır. Çocuk küçüktür. Annesinin lisanını da henüz öğrenmemiştir. Türkiye'de ikameti muvakkat olan bir kimse tarafından evlât edinilmesi halinde küçüğün annesi ile münasebetlerinin münkati olması zaruridir. Buna rağmen çocuğunu vermek istiyen annenin bunda herhangi bir menfaati olup olmadığını araştırılması lâzımdır.

Mahkeme âmme velâyetine müsteniden tetkikat yapıp müsaade vermesi icap ettiğinden bu cihetleri re'sen nazara alıp tetkik eylemesi iktiza eyler. Ana veya baba münhasıran çocuklarının menafii bakımından hareket edebilecekleri hallerde onların kanuni mümessili olarak iradelerini izhar edebilirler. Menfaat taarruzu bahis mevzuu olan vaziyetlerde küçüğün bir kayyüm ile temsil ettirilmesi lâzımdır. Çocuğun neshebi sahih ve velâyet hakkını kullanma salâhiyeti de mahkemece annesine tevcih edilmiş bulunsa dahi çocuğunun ahâre evlâtlık olarak verilmesinde hususî bir menfaatı veya kendisi bakımından bir maksadı olan ananın çocuğu böyle bir işte temsil etmesi caiz olamayacağı ve medeni kanununun 376 ncı maddesinin ikinci bendi hükmü gözönünde tutularak 254 üncü maddedeki mevzuubahis olan muvafakatın hadisede tayin olunacak bir kayyumdan istihsali iktiza eyleyip eylemediği hakkında da tetkikat yapılmadan mücerret ananın mahkemede beyanının kâfi addedilmiş olması da isabetsiz bulunduğu mütalâa edildiğinden yukarıda yazılı sebeplerden dolayı mahkeme kararının kanun nefiine (bozulmasına) ve dosyanın Başmüddeiumumiliğine tevdiine 6/11/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

SURIYE VATANDAŞI — GAYRİMENKUL SATIŞI

Özü : Suriye vatandaşı kişilerin Türkiyedeki gayrimenkullerini satması yasaktır.

1062 sayılı kanun, Bakanlar kurulu kararı : 13/1/1939 ve 2/10250.

İzmirde 1370 inci sokak B. 10 numarada mukim Burhanettin Ege'nin Şair Eşref Bulvarı 2-3 numarada mukim Mehmet Gürsel aleyhine Mustafa Antepi'nin sahip ve mutasarrıf bulunduğu tapunun 848 ada 12 parsel numaralı arsası ile aynı adanın 1 parsel numaralı kârgir evi muhtevi gayrimenkulleri davaların haiz olduğu vekâletnameye müsteniden kendisine 4000 lira bedel mukabilinde satıp satış bedelini peşin aldığı halde ferağdan istinkâfla nizalı gayrimenkulleri teslimden imtina ettiğinden namına tesciline karar verilmesi talebiyle açtığı davanın cari muhakemesi neticesinde: Tafsilatı ilâmda yazılı olduğu üzere Mustafa Ali Antepi uhdesinde mukayyet müddeabih gayrimenkulleri davalı Mehmet Gürsel'in haiz bulunduğu vekâletnameye müsteniden 4000 liraya davacıya satarak satış bedelini peşin aldığı davalının ikrariyle sabit olduğundan müddeabih gayrimenkullerin Mustafa Antepi uhdesindeki kayıtlarının iptaliyle davacı namına tesciline dair İzmir Asliye 2 nci hukuk mahkemesinden verilen 20/3/1957 tarih ve 274/202 sayılı hükmün 29/3/1957 tarihinde davacı vekillerine tebliğ edilerek temyiz müddeti geçmek suretiyle katılmış ise de 1062 sayılı kanunun 1 inci maddesiyle Vekiller Heyetinin Türkiye'deki Suriyelilere ait gayrimenkullerin ahara satış ve ipotek edilmemesi hususundaki Vekiller Heyeti kararname nazara alınmadan tescil kararı verilmesi yol-suz olduğundan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427 nci maddesi mucibince mezkûr hükmün kanun nef'ine bozulması talebiyle dava dava dosyası yüksek Cumhuriyet Başmüddeiumumiliğinin 23/10/1958 tarih ve 958/44 sayılı tebliğnamesiyle daireye tevdi kılınmakla bittetik gereği düşünüldü :

Karar

Dava konusu gayrimenkullerin mâliki Mustafa Ali Antepi Suriye tabaasındandır. 1062 sayılı kanuna istinaden ittihaz olunan 13/1/1939 tarih ve 2/10250 sayılı Vekiller Heyeti Kararname mucibince Suriye tebaalı şahısların Türkiye'deki gayrimenkullerini satmaları menedilmiştir. Bu husus gözönünde tutulmaksızın mahkemece, Mustafa Ali Antepi'nin davalıya satış vekâletnamesi vermiş ve satış bedeli olan 4000 lirayı davadan almış olmasına ve vekili olan davalının da davayı kabul etmiş bulunmasına istinaden gayrimenkullerin davacı namına tesciline karar verilmesi yukarıda tarih ve numaraları yazılı kanun ve kararname hükümlerine aykırıdır. Mezkûr kararın temyizen tetkik edilmeksizin katileştiği

anlaşıldığından C. Başmüddeiumumiliğinin yerinde görülen bozmatalebinin kabulüyle hükmün kanun nef'ine olarak H. U. Muhakemeleri kanununun 427 nci maddesi mucibince Nakzına ve işbu kararın bir suretinin yayınlaması ve mahkemelere tamimi için Adliye Vekâletine gönderilmesine 28/10/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

(Y. I. H. D. 28/10/1958 E. 7438. K. 5776).

MUHKEM KAZIYE

Özü : Hazinesinin birinci defa açtığı dava (Meni müdahale, tecrimisil ve tescil) davası olup ikinci dava tapu iptali davası olduğuna göre bu iki dava mahiyetleri itibariyle ayrı olduğundan muhkem kazıye yoktur.

H. U. M. K. 237.

Davacı hazine tarafından evvelce davalı aleyhine açılan dava ile gayrimenkulün hazine namına tesciline; davalının müdahalesinin men'ine ve tecrimislin tahsiline karar verilmesi istenilmiş ve mahkemece yapılan inceleme sonunda : müddesbihin davalı adına tapulu olduğu tesbit olunarak davanın reddine karar verilmiş ve bu hüküm kesinleşmiştir. Hazine tarafından bu defa açılan davada ise davalı tarafın evvelce tek taraflı talep neticesi istihsal etmiş olduğu karara müsteniden aldığı tapunun iptali istenilmektedir. Bu itibarla mahkemenin muhkem kazıye mevcut olduğu yolundaki görüşü varit bulunmamıştır. Ancak mahkeme, davayı esasından reddetmiş ve temyiz mahkemesi hususî dairesinin bu hususta bir karar vermediğinden bahsiyle evvelki hükümde ısrar etmiştir. Mahallî mahkemesinin bu baptaki ısrar kararı varit bulunmuş olmakla yalnız işin esasının tetkiki için evrakın birinci hukuk dairesine tevdiine ekseriyetle karar verildi.

(Y. H. G. K. 17/9/1958, 1/67, 67).